

چالش‌های اخلاقی در اختلالات هوشیاری

طاهره فخمی هریس*، زهرا اصلی آغمیونی، فائزه طوافی، معصومه زمانلو

دانشگاه علوم پزشکی تبریز

پیشرفت‌های امروزی در زمینه‌ی علوم اعصاب، علی‌رغم فراهم نمودن تشخیص و درمان بهتر، سؤالات اساسی و چالش‌های اخلاقی مهمی را به وجود آورده و به همین جهت بحثی به نام اخلاق در علوم اعصاب (Neuroethics) پدید آمده است. یکی از چالش‌های اخلاقی مهم در این زمینه اختلالات هوشیاری (Disorders Of Consciousness) است. اختلالات هوشیاری به انواع زیر تقسیم می‌شود:

۱- حالت نباتی (Vegetative State) که از آن به بیداری بدون پاسخ (Wakeful Responsiveness) تعبیر می‌شود.

۲- حداقل حالت هوشیاری (Minimally Conscious State) که به تازگی توصیف شده است.

هم‌چنین بحث‌های داغی پیرامون بیماری‌رانی وجود دارد که مبتلا به Locked-in Syndrome هستند، این بیماران در واقع اختلال هوشیاری ندارند، آن‌ها کاملاً هوشیار بوده و توانایی برقراری ارتباط نیز دارند، اما به خاطر دلایلی مثل بی‌صدایی (Aphonia) نمی‌توانند ارتباط مؤثری داشته باشند و غیرهوشیار به نظر می‌رسند. آن دسته از مباحث اخلاقی در مورد اختلالات هوشیاری که در این مقاله بحث می‌شود، شامل موارد زیر است:

تشخیص و تفسیر صحیح یافته‌های علمی در خصوص این بیماران از نظر امکان بازگشت، تصمیم‌گیری در مورد بیماران جهت به کارگیری درمان‌های ننگه دارنده‌ی حیات (Life Sustaining Treatments). تفاوتها بین تشخیص با تصویربرداری‌هایی مثل FMRI و PET و تشخیص بالینی؛ هم‌چنین تمایز صحیح بیماران از یکدیگر و طبقه‌بندی دقیق آن‌ها حتماً تحت تأثیر خصوصیات فردی و تجربه پزشکی نیز قرار دارند. مثال‌هایی از قبیل به هوش آمدن معجزه‌آسای Terry Wall ما را در مورد این بیماران و امکان بازگشت آن‌ها دچار شک و تردید می‌کند. چون این بیماران توانایی تصمیم‌گیری در مورد خود را ندارند، هر تصمیمی در مورد آن‌ها، در تقابل با حفظ اتونومی بیماران می‌باشد. سؤال اساسی این است: آیا آن‌ها می‌خواهند زنده بمانند یا نه؟ این سؤال وقتی مهم‌تر شد که درمان‌های نگهدارنده‌ی حیات ظهور کردند. داشتن یک وصیت‌نامه رویکرد نسبت به این بیماران را تا اندازه‌ی قابل توجهی آسان‌تر می‌کند. این نکته را باید خاطر نشان کرد که اعتقادات و فرهنگ جامعه تأثیر به‌سزایی در این چالش‌ها می‌گذارد. از آنجایی که مطالعه در مورد زمینه‌های اعتقادی و فرهنگی مرتبط با چالش‌های اخلاقی اختلالات هوشیاری به خصوص در کشور ما محدود بوده است، بر آن شدیم تا یک مرور اجمالی در این باب داشته باشیم، به این امید که به راه‌حل‌های بهتری دست یابیم.

واژگان کلیدی: چالش‌های اخلاقی، درمان‌های ننگه دارنده‌ی حیات، اخلاق در علوم اعصاب، اختلالات هوشیاری، حالت نباتی، حداقل حالت هوشیاری.

* Email: tfakhimiheris@gmail.com